

Орден Слави – у вісімнадцять...

У неділю, 30 жовтня, ветеран війни й праці Віктор Федорович Гончаренко святкуватиме ювілейні 90! Привітати батька й дідуся

¹⁴⁾
¹⁵⁾ з кругленькою датою поспішатиме невеличка сім'єчка: донька, два сини, шість онуків та сім правнуків. На жаль, вірна дружина Варвара Максимівна ось уже шість років, як пішла із життя.

^{7.35} До війни Вітя Гончаренко тільки що й встиг, як із похвальною грамотою, відмінними оцінками закінчити сім класів школи в с. Печище Сумського (у ті роки – Миропільського) району. А 1 вересня 1941 року їх, учнів 8-10 класів, кінними підводами відправили під Путівль рити лінію оборони. Та поки добиралися, згадує ветеран, надійшло розпорядження повернутися назад, бо німецька армія, прорвавши нашу оборону, вже була на короткій відстані.

А потім окупація... Батько хлопця, щоб наймолодшого сина

(протитанкових рушниць) і пару місяців на полігоні показували як стріляти. А вже з березня 1944-го перекинули на передову під Вітебськ, на позиції III Білоруського фронту. І записали мене – як зараз пам'ятаю – до 346-го стрілецького полку 63-ї стрілецької дивізії. Згодом, після звільнення білоруського містечка, наш полк за виявлену мужність найменували «Вітебським». І став я солдатом-зв'язківцем у

«сочило» мене начальство!.. То я подивився на таку справу й весною 1947-го подався працювати листоношею в сусіднє село. Якраз там місце звільнилося. Із села Марківка (Бі-

– Підпорядковувалися ми Сумському поштamtu, що розташувався у самому центрі міста, на вул. Фрунзе, 13, (тепер вул. Воскресенська), – згадує ветеран поштової служби Віктор Федорович Гончаренко. – І на той час ми виконували

мусові роботи, прилаштував того в сільгоспекономії у с. Новосу-ханівка, що недалеко від Сум. За словами Віктора Федоровича, на новосу-ханівських полях і спирт- заводі на ту пору працювали 180 печиць. Спали в зерноскладі, харчувалися самі, а раз на тиж- день, у вихідний, працівників від- пускали додому.

— У вересні 1943-го нарешті вступила радянська армія, на час звільнення мені ще сімнадцять не було, — згадує свою грозову юність Віктор Федорович. — І от таких, як я, пацанів, а було нас шестеро, записали «істрібіте-лями» до воєнізованого загону оборони й охорони громадсько-го порядку. Видали справжні гвинтівки й набої. А командував нами колишній міліціонер Григорій Митрофанович Тупиленко. Найголовніше завдання загону — нести нічні чергування, спосте- рігати за небом, а в разі висадки німецького десанту, попередивши керівництво, висунутися на зни-щення ворога.

Варто зауважити, що у своїй по- важні літа Віктор Федорович має неабияку пам'ять, світлу голову й швидкий темп колоритної на- родної мови. І вже це викликає до нього неабияку повагу.

— А 30 жовтня стукнуло мені 17, — продовжує ділитися спога- дами ветеран, — і вже 15 листо- пада 1943-го від Штепівського райвійськкомату прийшла мені повістка на мобілізацію. Зібрали нас у РВК 70 пацанят, усі 1926 року народження, і зі Штепів- ки в супроводі офіцера пішака подалися ми на Суми. Там по- вантажились у товарняки та — на м. Зміїв Харківської області. Прибули, оселилися табором. Пару місяців розбирали колишні німецькі бліндажі, носили колоди за кілька кілометрів, будували нову армійську частину. Потім нас вчили військовій справі: записали до взводу ПТР

ки з кабелем, фонічи апарати й через плече автомат ППШ (на 72 патрони) — ось мое госпо- дарство. Учився фронтово-му уму-розуму: виживати під обстрілами, чітко виконуючи поставлену бойову задачу — будь за що забезпечувати зв'язок між «передком» та ротним спостереж-ним пунктом...

Із березня по кінець червня їх- ній полк в обороні.

— Та ось, як годиться, — артпід-готовка, й з боями пішли в на-ступ, — розповідає про незабутнє печицьський ветеран Віктор Федорович Гончаренко. — Про-йшли усю Білорусь та Литву, форсувавши річки Березіну й Німан. Опісля півроку в обороні: вели позиційну окопну війну на кордоні зі Східною Пруссією. І в грудні 1944-го знову в наступ: прусські міста Тільзіт, Інсінбург, незамерзаючий порт у Балтій-ському морі Кенігсберг. Пруссія нашого брата-солдата здивувала небаченим заможним життям: добротні господарські фільварки із міцною цеглою та під червоною черепицею, рівненські вулички, мощені бруківкою, ошатні муні-ципальні споруди...

У квітні кілька разів, щораз із перемінним успіхом, бо то ми, то німци, виходили на берег зали-ву. Аж ось ми їх трохи посунули, відповідно, і наш комроти, лей-тенант Бузина наказав змінити позиції. І от я пішов на завдання: змотати старий зв'язок, прокласти дріт до наших нових позицій. Із першим я уже справився, а от із другим не встиг. Обстріл... Ви-бух... Вибух... Вибух... Аж ось і по мою душу: міна чи снаряд — не розібрав — упали десь в 5-ти метрах від мене. Пам'ятаю, дивлюсь на свій лівий бік, а він увесь пошматований і так густо кривавить: великі осколки в стегні, животі, а найбільше потрощило руку, від самого ліктя висить вона, мов не

моя, тримається на клаптику шкіри. Так-сяк мене перемотали, на підводу і в медсанбат. А там, прийшовши до тями, вже й бачу: руки немає майже по плечовий суглоб. Питаю лікаря: «Ну, як же так? Чого так багато відтяли?» — «Везли тебе довго, солдатику, поки з передової, поки тут, і вже чорна смуга намалювалася вище ліктя. Знаєш що це? Запальний процес, гангrena! От і відтяли, щоб ти вижив», — заспокоював мене доктор. Скільки мені років тоді було? Поранили 8 квітня 1945-го, а 30 жовтня мало б виповнитися дев'ятнадцять...

Комісували єфрейтора Гончаренка у липні, дали II групу інва-лідності. Та вже через півроку ту інвалідність забрали, написали: «годний до праці» й дали III «робочу» групу. Радянська система була байдужою до живих «колі-щат» і «гвинтиків».

Під чисту комісований повернувся до батьківського порогу. В рідному селі молоденького солда-тика прилаштували вагарем до молотарки, потім назначили брига-диром садово-городньої бригади.

— Навесні ми насадили баґаць-ко помідорів, огірків та перцю, — тепер вже з гумором згадує своє коротке й безславне бригадирство пересмішник Віктор Федорович. — Раз тільки й устигли просапати городину, а далі усю мою бригаду, усіх жіночок, забрали на пропо-лювання буряків. Зі мною ж зали-шили тільки двох тітоньок: одна крива на одне око, друга так само мала каліцтво, «висохлу» руку, і я — з пустим рукавом! Ну, яка з нашої гоп-бригади робота?! Городина бур'янами заростала, бо ми не встигали її прополювати. Але ж як прийшов час урожаю, ох, і «пі-

точ» час розтанувалося по-штове відділення, до Печиць — 6 км по прямій. Узимку ту відстань 19-літній безрукий листоноша Віťя Гончаренко долав пішки. Лиш у зимову хугу колгосп ви-діляв коня із підводою. «На той час, — згадує ветеран, — у рідному селі було з 300 дворів та до 1200 жителів. І газет-журналів кожна родина передплачувала немало!» Відтак, через кожне плече — по ва-жезній сумці з газетами, а як були посили, то так само прив'язував на рамена, натруджені від роботи. Але ніколи не скаржився! Завжди меткий, тямущий, труднощі й негаразди долав із оптимізмом й народним гумором.

У 1956-му, коли Миропільський район «наказав довго жити», а рідне Печище — після адміністра-тивно-територіального перероз-поділу — з якогось дива віднесли до Штепівського відділення по-штового зв'язку (ВПЗ), робочий шлях печицьського листоноші збільшився до 18 км. Втім, три-вало це недовго, селяни ремству-вали на незручності, і тоді новим центром території стало сусіднє село Сула. Новостворений на цих землях колгосп «Дружба» взявся за будівництво свого ошатного поштового відділення.

У 1962 р. керівником Сульсько-го ВПЗ було призначено саме Віктора Гончаренка. Швидко наш фронтовик став місцевим «міні-стром зв'язку», а дружина Вар-вара — листоношою. Насправді ж, у тому відділенні працювала уся їхня дружня родина, бо своїх дітей подружжя Гончаренків ви-ховувало в пошані до праці, і ті «з-охотки» допомагали батькам.

Від рідного села до ВПЗ-«Су-ла», щоб зранку вчасно стати до роботи, треба було здолати від-стань у 5-6 км. І так щодня! Але для звичних до довших «марш-кідків» Гончаренків — то були вже «дрібнички».

Сіні операції, передплата та інше. Похвалься, що в мене завжди все було в повному порядку, «копієчка у копієчку», і документація велася справно, і приміщення ВПЗ — лю-бо-дного подивитись, по-хазай-ські дogleянуте.

Дієвого й хазайнівного по-штовика Гончаренка односельці не раз обирали депутатом Суль-ської сільради, а його наполег-ливу й чесну працю держава винагороджувала галузевими та ювілейними відзнаками. Та все ж найдорожчими для ветерана є фронтові нагороди: медаллю «За відвагу» безстрашного 18-річного солдата нагородили 2 листопада 1944 року, а орденом Слави (III ст.) — 16 лютого 1945, якраз за три тижні до поранення, після якого ледь вижив.

У 1985 р. безрукому фронтовику разом із ювілейним ор-деном «Вічній війни» (з нагоди 40-річчя Перемоги) дали таки II групу інвалідності. І аж у 2000-му, коли дідові виповнилося 74, вручили «книжечку» інваліда I групи.

Та щодо «вчасної» турботи держави відносно його персони мудрий, бадьорий Віктор Федорович не надто й переймається. Він достойно й чесно прожив нелегке життя, робив потрібну людям та країні важливу спра-ву, звик покладатися тільки на власні сили. Просинається рано, живе по-спартанськи, обходить-ся малим, працює на совість. І, як козак-пересмішник, сиплячи жартами й випромінюючи опти-мізм, поглядає в майбутнє. Пиша-ється своїми змужнілими дітьми, онуками й правнуками, керує до-машнім господарством, глядить за пасікою та пригощає гостей смачночим липовим медом. І ми на тих гостиах були, мед-пиво пили...

Тетяна ГОЛУБ,
с. Печище Сумського району